Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 314 ΙΩ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΘΗΧΑΣ ΕΦΟΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΙΟΝ ΧΟΡΤΑΚΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ἰωάννου Καρυοφύλλου μεγάλου λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας προεθέμην δημοσιεύων πάσας τὰς διασωθείσας ἐπιστολὰς ἵνα γράψω καὶ τὸν βίον· ἀλλ' ἡ περισυλλογὴ πασῶν τῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν δύσκολός ἐστιν· δι' ὃ νῦν δημοσιεύω δύο μόνον ἐπιστολὰς τοῦ Ἰωάννου μετὰ σημειώματος διηγουμένου σπουδαῖον γεγονὸς τοῦ αὐτοῦ βίου. Ἄδηλός ἐστιν ὁ τὸ σημείωμα γράψας, ἀλλ' ἐγράφη παρ' ἀνδρὸς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ζήσαντος καὶ τὰ κατὰ Ἰωάννην Καρυοφύλλην μετὰ πικρίας γράψαντος. Αἱ ἐπιστολαὶ σὺν ἄλλαις τοῦ Καρυοφύλλου κεῖνται ἐν συλλογῇ ἐπιστολῶν ὑπὸ ἐπιγραφήν· «Ἐπιστολαὶ διαφόρων μεταγενεστέρων Ἑλλήνων σοφῶν, ἀπὸ τοῦ ᾳφ^ου σωτηρίου ἔτους ἕως τοῦ ᾳψνα^ου» (1) (φυλ. 195^β, 210^β.)· ὧν τὰ ἀντίγραφα ἔπεμψέ μοι ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς.

Ἰωάννης Καρυοφύλλης πρὸς πατρὸς μὲν ἦν ἐκ Καρπενησίου (2), ἐγεννήθη δ' ἐν Καρυαῖς κώμῃ κειμένῃ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πολυχνίου Μετρῶν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Δέρκων, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη κατὰ Δωσίθεον τὸν Ἱεροσολύμων (3)· ὅμως δ' ὁ Ἰωάννης καλεῖ ἑαυτὸν Βυζάν-

(1) Παράρτημα τοῦ Κ΄-ΚΒου τόμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου συγγράμματος περιοδικοῦ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1892, εἰς 4ον), σελ. 91.

(2) Παρανίκα Ματθαίου Αἱ σχολαὶ τῶν Ἀγράφων κατὰ τὴν ΙΖην καὶ ΙΗην ἑκατονταετηρίδα, ἐν τῷ Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος συγγράμματι περιοδικῷ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1896, εἰς 4ον), ἔτει ΚϚῳ σελ. 3-4.

(3) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου, (ἐν Γιασίῳ Μολδοβλαχίας κατὰ μῆνα Ἰούνιον ᾳχϟδ΄, εἰς 12ον), σελ. 69. τοῦ αὐτοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τιον. Διέπρεψε δ' ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασι γενόμενος τῶν διδασκάλων τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς καὶ ἐτιμήθη πᾶσι τοῖς τῆς ἐκκλησίας πολιτικοῖς ἀξιώμασι καὶ ἀνέδειξε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἐν τοῖς τῶν δοκίμων ἐν Κωνσταντινουπόλει (1). Ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦν οἰκεῖος τῶν τότε ἡγεμόνων τῶν Βλάχων, πορευθέντος τοῦ Ἰωάννου πολλάκις εἰς Βουκουρέστιον καὶ τιμηθέντος, τῷ ἀξιώματι τοῦ βεστιαρίου (2)· ἦν οἰκεῖος τοῖς τότε πατριάρχαις καὶ συνεδέθη δι' ἐπιγαμιῶν μετὰ δοκίμων οἴκων, διότι ὁ αὐτοῦ υἱὸς Μανωλάκης ἔγημε Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ρωξάνδρας Μαυροκορδάτου (3). Ἔτει δὲ ᾳχοθῳ μηνὸς Ἀπριλίου τετράδι ἐπὶ δέκα μέχρι ἕκτης ἐπὶ δέκα ἐπὶ τρεῖς νύκτας ὁ τότε ἐπίτροπος τῆς Ὀσμανιδῶν βασιλείας Καρᾶ Μουσταφᾶς ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐθεᾶτο τὸν περίφημον ντοναμᾶν (4)· καὶ ἐπὶ πλούτῳ δ' ὁ αὐτοῦ οἶκος διέπρεπεν, οὐχὶ πιστεύων Δωσίθεον τὸν Ἱεροσολύμων, καίτοι ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς ἀποκαλεῖ τὸν ἄνδρα χρυσοχόον καὶ γούναριν τὴν τέχνην (5), ἀλλ' ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶνδε τῶν λόγων αὐτοῦ «θαῦμα δὲ πῶς ἐνθυμήθη ἡ λογιότης του (ὁ Καρυοφύλλης) ἐνταῦθα φόνου, πορνείας, κλοπῆς καὶ ἐπιορκίας καὶ ἀφῆκε τὴν σιμωνίαν, ἐν ᾗ αὐτὸς φύρεται καὶ ἐξ ἧς ζῇ καὶ δι' ἧς ᾠκοδώμησε τοὺς χρυσορόφους οἴκους» καὶ «ὁ Καρυοφύλλης ἀπὸ πένης καὶ μάλιστα πένης ἀπὸ πενήτων, γενόμενος ἄρχων καὶ πλούσιος, μὲ τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰ σύμφερα καὶ τὰς τιμὰς ὁποῦ ἔχει ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς ἀντὶ εὐχαρι-

Παραλειπόμενα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἐκ Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας ἢ συλλογῇ ἀνεκδότων καὶ σπανίων Ἑλληνικῶν συγγραφῶν, (ἐν Πετρουπόλει, 1891, εἰς 8ον), τόμ. Αω σελ. 300.

(1) De la Croix Etat present des nations et églises Graeque, Armenienne et Maronite en Turquie, (Paris, 1695, in-120), p. 5. Aymon Jean Monuments authentiques de la religion des Grecs, (A la Haye, 1708, in-4°), p. 479.

(2) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Παραλειπόμενα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἐν Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τόμ. Αω σελ. 301.

(3) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες (ἐν Ἀθήναις, 1890, εἰς 8ον), σελ. 5.

(4) Ζερλέντου Π. Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 25.

(5) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Παραλειπόμενα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἐν Κεραμέως Παπαδοπούλου Α Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τομ. Αω, σελ. 300.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στίας τοὺς λέγει φονεῖς, καὶ πόρνους, καὶ κλέπτας καὶ ἐπιόρκους» (1).

Ὡς ἔφθην εἰπὼν ὁ Ἰωάννης ἐτιμήθη πᾶσι τοῖς τῆς ἐκκλησίας πολιτικοῖς ἀξιώμασιν, ἔτει ͵αχμαῳ ἦν λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, τοιοῦτος δ' ὢν ἐστάλη πρὸς Ἀθανάσιον μητροπολίτην Τυρνόβου καὶ ἔξαρχον πάσης Βουλγαρίας ὅπως λάβῃ τὴν αὐτῷ ῥιφθεῖσαν ζητείαν τοῦ ἐνάτου ἔτους τῆς πζης ἰνδικτιῶνος, δοθεῖσαν δι' ὀφειλὴν Μιχαλάκῃ Ρωσσέτῳ παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (2). Ἔτει ͵αχνγῳ κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου ῥήτορος, ὑπογράψας ὡς τοιοῦτος μηνὸς Φεβρουαρίου πέμπτῃ δήλωσιν τῶν γραφέων τοῦ πατριαρχείου, ὅτι οὐκ ἔγραψαν γράμμα, δι' οὗ ἐστερεῖτο τοῦ ἀξιώματος τοῦ σακελλαρίου τῆς Παροναξίων ἐκκλησίας ὁ ἱερεὺς Γεώργιος (3)· καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὑπέγραψε πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ παναγίου Τάφου (4). Ἔτει ͵αχξγῳ ὄντι τετιμημένῳ τῷ ἀξιώματι τοῦ χαρτοφύλακος ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν Παΐσιος Λιγαρείδης μηνὸς Μαιμακτηριῶνος δευτέρᾳ (5). Ἐν δ' ἔτους ͵αχξδου, μηνὶ Πυανεψιῶνι τετράδι καὶ εἰκοστῇ ὢν τετιμημένος τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος προσαγορεύει αὐτὸν ὡς τοιοῦτον Εὐγένιος Ἰωαννούλιος γράφων ἐκ Βρανιανῶν Διονυσίῳ τῷ Λαρίσης (6)·

(1) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου, σελ. 43-44, 53.

(2) Ράλλη Γ. Α, καὶ Ποτλῆ Μ. Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων τῶν τε ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, (ἐν Ἀθήναις, 1855, εἰς 8ον), τομ. Εου σελ. 587· καὶ Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη ἤτοι κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ καθολικοῦ ὀρθοδόξου πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀποκειμένων Ἑλληνικῶν κωδίκων, (ἐν Πετρουπόλει 1891, εἰς 8ον), τομ. Αῳ, σελ. 337.

(3) Κωνσταντινίδου Γεωργίου Χ. Περίληψις πατριαρχικῶν ἐγγράφων, ἐν Σάθᾳ Κωνσταντίνου Ν. Μεσαιωνικῇ βιβλιοθήκῃ, (ἐν Βενετίᾳ, 1872, εἰς 8ον), τομ. Γῳ σελ. 587-8· καὶ Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Κατάλογος τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ χειρογράφων βίβλων, ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου συγγράμματος περιοδικοῦ, τοῦ Κου ΚΒου τόμου, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1892, εἰς 4ον), σελ. 104.

(4) Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Κατάλογος τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ χειρογράφων βίβλων, ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου συγγράμματος περιοδικοῦ, τοῦ Κου ΚΒου τόμου, σελ. 104·

(5) Ζερλέντου Περικλέους Γ., Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 17-18.

(6) Γεωργιάδου Β. Ἓξ ἐπιστολαὶ Εὐγενίου Ἰωαννουλίου τοῦ ἐξ Αἰτωλίας, ἐν Ἐκ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ὄντι τετιμημένῳ τῷ ἀξιώματι τούτῳ ἔγραψεν ἐπιστολὴν τῷ αὐτῷ Εὐγενίῳ (1)· καὶ ἐν ἔτους αχξη^ου^ μηνὶ Ἰουλίῳ ὡς τοιοῦτος ὑπέγραψε γράμμα ἐπὶ πατριάρχου Μεθοδίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας περὶ τῆς καθαιρέσεως Ἀνανίου τοῦ Σιναίου (2)· ὅτε δ' ἐτετίμητο τῷ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος ἀξιώματι μέμνηται αὐτοῦ Ἀναστάσιος Γόρδιος (3), τοιοῦτος δ' ὢν ὑπέγραψεν ἐν ἔτους αχο^ου^ μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰς τὴν καθαίρεσιν Ἀνανίου τοῦ Σιναίου (4)· ἔτει αχοϛῳ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐνάτῃ ἐτιμήθη τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου λογοθέτου παρὰ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Λαρίσης τὸ δεύτερον πατριαρχοῦντος (5)· τοιοῦτος δ' ὢν ὑπέγραψεν ἔτει αχϞαῳ μηνὶ Ἰουλίῳ γράμμα ἐπὶ πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς (6) καὶ τὸν ὅρον τῆς κατ' αὐτοῦ γεγονυίας συνόδου (7).

Παρέμεινε δ' ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου λογοθέτου μέχρι τοῦ

κλησιαστικῇ ἀληθείᾳ συγγράμματι περιοδικῷ ἐκδιδομένῳ δὶς τοῦ μηνός, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1885, εἰς 8ον), περιόδῳ δευτέρᾳ, τόμ. Αῳ σελ. 553.

(1) Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἑλληνικῶν κωδίκων, (ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Ἀγγλίας, 1900, εἰς 4ον), τόμ. Βος σελ. 416.

(2) Νεοκλέους Παύλου Τὸ κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1868, εἰς 8ον), σελ. 40. Τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ἐπίσημα ἔγγραφα, (ἐν Ἱεροσολύμοις, 1860, εἰς 8ον), σελ. 60-64, καὶ Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Παραλειπόμενα ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Ἱερασολύμοις πατριαρχευσάντων, ἐν Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τόμ. Αῳ, σελ. 270.

(3) Γορδίου Ἀναστασίου Βίος Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ, ἐν Σάθᾳ Κωνσταντίνου Ν. Μεσαιωνικῇ βιβλιοθήκῃ τόμ. Γῳ σελ. 456.

(4) Νεοκλέους Παύλου Τὸ κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ, σελ. 44-47.

(5) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 20.

(6) Ὑψηλάντου Κομνηνοῦ Ἀθανασίου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα. Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν, ἐκδ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870, εἰς 4ον), σελ. 204-8.

(7) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου, σελ. 98-108. Williams George The orthodox church of the East in the eighteen century ((Cambridge), 1868, in 8°), p. 76-83. Γεδεὼν Μανουὴλ Ι. Κανονικαὶ διατάξεις ἐπιστολαί, λύσεις, θεσπίσματα τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1888, εἰς 8ον), τομ. Αος, σελ. 99-105. πρβλ. Κεραμέως Παπαδοπούλου Α. Ἱεροσολιμιτικὴ βιβλιοθήκη ἤτοι κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγιωτάτου ... θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων .. Ἑλληνικῶν κωδίκων, τόμ. Αος σελ. 353.

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

ἔτους ͵αχϟαου ὅτε μηνὶ Μαρτίῳ, εἰσηγουμένου Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων, ἐγένετο σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τῆς μετουσιώσεως, δι' ἣν κατηγόρουν τοῦ Καρυοφύλλου, ὅς παρῆν ἐν τῇ συνόδῳ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ παρεκάθητο καὶ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος τετιμημένος ἀπὸ τοῦ ἔτους ͵αχοϛου (1). Ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ συνόδῳ «σιωπῶν ἦν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἔλεγον καὶ ἐλάλουν κατ' αὐτοῦ, λέγων τὴν σύνοδον ταύτην οὐ τοσοῦτον πρὸς ὀρθοτομίαν τοῦ λόγου συναθροισθῆναι, ὅσον πρὸς καταφρόνησιν αὐτοῦ, ζητούντων τινῶν ἐκβαλεῖν αὐτὸν τοῦ ἰδίου ἐκκλησιαστικοῦ ὀφικίου (ἦν γὰρ μέγας λογοθέτης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας) τούτῳ τῷ τρόπῳ». Γεγονυίας δὲ τῆς συνόδου καὶ κατακριθεὶς ὁ Καρυοφύλλης καὶ μεταγνοὺς ὑπέγραψε τὸν κατ' αὐτοῦ ὅρον τῆς συνόδου· μεθ' ὅ, λέγει, Μελέτιος ὁ Ἀθηναίων «μὴ ἠρεμούντων δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τῶν κατ' αὐτοῦ κινουμένων, πάντα κάλων διὰ τοῦ λόγου ἐκίνουν ἀτιμίαν τινὰ ὅπως αὐτῷ προσάψωσι.» (2) Δι' ὃ τῇ ἐπομένῃ ἑορτασίμῳ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας, «τῶν χριστιανῶν συνελεύσει ἐν τῇ κατὰ τὸ πατριαρχεῖον μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ συνεκκλησιάσας ἑαυτὸν (ὁ Καρυοφύλλης) κατέλαβεν, ὅνπερ πρὸ τῶν ἀρῶν ἔτυχε τόπον. Τότε ὁ Ἱεροσολύμων (ἔτυχε γὰρ τότε συλλειτουργῶν) ζήλου πλησθεὶς λόγον στηλιτευτικὸν κατὰ τοῦ Καρυοφύλλου ἐξεφώνησεν, ἐν ᾧ τό τε βιβλιάριον καὶ τὸν συγγραφέα στηλιτεύσας καὶ ἀποκηρύξας καὶ ταῖς παλαμναιοτάταις ἀραῖς καθυποβαλὼν τῷ τῶν χριστιανῶν πλήθει ἀναθεματίσαι παρεκελεύετο καὶ τῆς ἐκκλησίας ὡς ἀποκήρυκτον ἐκβαλεῖν. Πρῶτος οὖν πάντων ὁ Μαυροκορδᾶτος Ἀλέξανδρος ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν πίστιν διαπύρου ζήλου ἐκθερμανθεὶς ἔλαβέ τε τοῦ τραχήλου τὸν Καρυοφύλλην καὶ ἐκ τοῦ στασιδίου αὐτὸν ἀπωθούμενος ἐδίωξε τῆς ἐκκλησίας, καίτοι γε οὐ χωρὶς τραυμάτων· ὁ γὰρ Καρυοφύλλης ἑλκόμενος παρὰ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ἀντῆρε χεῖρας αὐτῷ· τὸ μέντοι πλῆθος τῶν περιστοιχούντων ὑπηρετῶν προφθάσαντες καὶ αὐτὸς ὁ ἐξ Ἀπορρήτων οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐνέτεινε κονδύλους, ὥστε καὶ τραυματίαν αὐτὸν ἀποσείσασθαι».

Ταῦτα δὲ διεπράχθησαν κατὰ τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου παρὰ

(1) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 20.
(2) Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, (ἐν Βιέννῃ, 1784, εἰς 4ον), τόμ. Γος, σελ. 482.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ ἐπιθυμοῦντος τὸ τοῦ μεγάλου λογοθέτου ἀξίωμα Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἐκ συστάσεως κινοῦντος Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ συνευδοκοῦντος τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης. Ἐκλήθη δὲ διὰ τὰ θλιβερὰ ταῦτα γεγονότα ἡ Κυριακὴ ἐκείνη τῆς χρονθοδοξίας.

Μετὰ δὲ τὰ γεγονότα ταῦτα ἐξεβλήθη τοῦ ἀξιώματος τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὁ Καρυοφύλλης καὶ ἐγένετο τοιοῦτος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος· ὁ δὲ ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον παρὰ τῷ ἡγεμόνι τῶν Βλάχων Κωνσταντίνῳ Βασσαράβᾳ, ὅς καὶ «περιθάλψεως αὐτὸν οὐ τῆς τυχούσης καὶ τιμῆς ἠξίωσε, τῷ τε πρώην Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίῳ συνδιατρίβειν ἐποίησεν ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ Ραδοὺλ βόδᾳ ἐπιλεγομένῃ»· καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ δὲ διατρίβοντος τοῦ Καρυοφύλλου ἐτάραξεν αὐτὸν Δωσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων, ὁ δὲ ἡγεμὼν «αὐτοπροσώπῳ παρουσίᾳ διεμέμψατο τῷ Ἱεροσολύμων»· ὅμως δὲ Δωσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων διαστρέφει τὰ κατὰ τὴν κατὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου σύνοδον ἐκείνην (1).

Μελέτιος ὁ Ἀθηναίων διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν κατὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου σύνοδον ταύτην καὶ μνημονεύων τὸ κατὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου Ἐγχειρίδιον Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων προστίθεται· «ἐξ οὗ, ὥς φασί, τὰ πλείω ἀμφιβάλλεται»· προστίθεται δ' ὁ Μελέτιος περὶ τοῦ Δωσιθέου τάδε· «φιλόπονος δέ τις ὢν καὶ φιλομαθὴς ἔδοξε γεγονέναι καὶ πολυμαθής, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν ἐξακριβούντων» (2).

Τὴν κατὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου βάρβαρον ταύτην ἐπίθεσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Καισάριος Δαπόντες παριστορῶν ἀποδίδωσιν ὡς γεγονυῖαν κατὰ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὴν πατριαρχίαν Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης, ἐπιπροσθέτων ὅτι ὅ τε Καρυοφύλλης καὶ ὁ Μαυροκορδᾶτος ἦσαν πρότερον ἐσκανδαλιμένοι (3). Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος μέμνηται τοῦ γεγονότος ὡς παραδείγματος τοῦ σφόδρα ὀργίλου τοῦ ἀνδρὸς χαρακτῆρος (4).

(1) Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου, σελ. 84-98.

(2) Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τόμ. Λος, σελ. 482.

(3) Δαπόντε Καισαρίου Χρονογράφος, ἐν Σάθᾳ Κωνσταντίνου Ν. Μεσαιωνικῇ βιβλιοθήκῃ, τόμ. Γῳ, σελ. 39.

(4) Παπαρρηγοπούλου Κ. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, (ἐν Ἀθήναις, 1896, εἰς 8ον), ἔκδ. γη, τόμ. Γος, σελ. 534.

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Νοεμβρίῳ ἑβδόμῃ τοῦ ἔτους ͵αχμαου (1) καὶ ἐδιδάχθη παρὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου (2) καὶ ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ σχολείῳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου (3), φιλοσοφίαν δὲ καὶ ἰατρικὴν ἐν Παταυΐῳ, ἔτει ͵αχξδῳ γενόμενος ἐγκρατὴς ἑκατέρων (4)· ὅτε δ' ἦν ἐν Παταυΐῳ διδασκόμενος ἔγραψεν ὁ Ἰωάννης Καρυοφύλλης πρὸς Μελέτιον τὸν Φιλαδελφείας εἰς Βενετίαν τὴν δημοσιευομένην ὧδε ἐπιστολὴν περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, γραφεῖσαν μηνὸς Μουνυχιῶνος δεκάτῃ ἱσταμένου τοῦ ἔτους ͵αχξδου, ἐν ᾗ τὸν Ἀλέξανδρον υἱὸν ὀνομάζων γράφει τοιάδε· «τῷ δὲ καὶ χρηστὰς τὰς ἐλπίδας παρεγγυᾶσθαι ἡμῖν περὶ τοῦ αὐτόθι διατρίβοντος ἡμετέρου υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, περὶ τῆς κατὰ σπουδὴν αὐτοῦ ἐπιδόσεως, πῶς δοκεῖς ἀναπτεροῦσθαι με, πάντων τῶν ἄλλων ἐξηπορημένου, ὅσα πρὸς τὴν καθ' ὑγίειαν εὐζωΐαν συντείνεται»· πᾶσα δ' ἡ ἐπιστολὴ δείκνυσι μεγίστην μέριμναν τοῦ Καρυοφύλλου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ Καρυοφύλλης γενόμενος διδάσκαλος τῆς μητρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρωξάνδρας καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ κηδεστὴς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Μανωλάκῃ τῆς αὐτῆς θυγατρὸς Ζωῆς, φροντίζων περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Παταυΐῳ, καὶ ἐπανελθόντα εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Ἀλέξανδρον βεβαίως ὡς υἱὸν ἐπροστάτευσε· μάλιστα δὲ ἐκπεσόντος τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἑρμηνέως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ καθειρχθέντος μετὰ τὴν περὶ τὴν Βιέννην τροπὴν τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ, ὡς τῶν συγγενῶν τοῦ Μαυροκορδάτου κατείρχθη καὶ ὁ Καρυοφύλης ἔτει ͵αχπδου μηνὸς Φεβρουαρίου ἑνδεκάτῃ. «Συνελήφθην, λέγει, ὑπὸ τοῦ καγιμακάμη Καρᾶ Χασάνογλη καὶ ἀπήχθην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅστις ζητῶν παρ' ἐμοῦ πουγγία . . .

(1) Λάμπρου Σπυρίδωνος Γενεολογικὰ σημειώματα Νικολάου Μαυροκορδάτου καὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, ἐν Καταλόγοις κωδίκων ἐν ταῖς μοναῖς τῆς νήσου Ἄνδρου Ἁγ. Νικολάου καὶ Παναχράντου καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου Κορθίου, (ἐν Ἀθήναις, 1899, εἰς 8ον) σελ. 24.

(2) Δαπόντε Καισαρίου Ἱστορικὸς κατάλογος ἀνδρῶν ἐπισήμων, ἐν Σάθᾳ Κωνσταντίνου Ν. Μεσαιωνικῇ βιβλιοθήκῃ, τόμ. Γῳ σελ. 166.

(3) Legrand Émile Genealogie des Maurocordato de Constantinople, (Paris, 1900, in 8ο), pp. 45-46.

(4) Della università di Padova. Cenni ed inscripioni, (Padova, 1841, in 8ο) p. 41.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ γρόσσια τετρακόσια, ἔθετό με εἰς τήρησιν τοῦ Μουχσούραγα, λέγων δῆθεν εἶναι ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου, δόντος μοι πρὸς φύλαξιν» τῇ δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα «διὰ μεγάλης δαπάνης, λέγει, μείνας ἐκεῖ ἡμέρας ὀκτώ, ἐλυτρώθην» (1).

Τοιούτου γενομένου τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον καὶ διὰ τοιούτων συνδεομένου δεσμῶν μετ' αὐτοῦ, οὗτος ὅμως διεπράξατο τὴν κατὰ τοῦ Καρυοφύλλου βάρβαρον ἐπίθεσιν οὐχὶ ἐκ ζήλου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἵνα καταλάβῃ οὗ ὠρέγετο ἀξιώματος ἐκείνου τοῦ μεγάλου λογοθέτου, ἐκ συστάσεως συμπράττοντος, ὡς ἔφθην εἰπών, Δωσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ συνευδοκοῦντος τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης· διότι ἂν ὁ ἀνὴρ ἥμαρτεν ἀφ' οὗ μετέγνω καὶ ὑπέγραψε μάλιστα τὴν αὐτοῦ καταδίκην καὶ ἔτυχε συγγνώμης, πᾶν κατ' αὐτοῦ μετὰ ταῦτα καὶ ἐν γήρατι γιγνόμενον κατὰ συγγενοῦς καὶ προστάτου ἦν ἀνάξιον τοῦ τε ὀνόματος καὶ τοῦ ἀξιώματος οὗ ἐκτήσατο.

Ἐν τῇ πρὸς Μελέτιον τὸν Φιλαδελφείας ἐπιστολῇ ὁ Ἰωάννης Καρυοφύλλης γράφει καὶ τάδε «ἔγνωσταί μοι καὶ τὰ τοῦ Κεφαλληνίας, ὅθεν ἠχθέσθην τῷ ἀτοπήματι, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἠχθέσθην ἐπὶ τῇ ἀνατροπῇ τοῦ ἐσάπαξ ἀπονεμηθέντος παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τῷ τῆς Φιλαδελφείας κατὰ καιροὺς προϊσταμένῳ προνομίου». Ταῦτα βεβαίως ἀνάγονται τὸ μὲν εἰς τὰς διαφορὰς καὶ διχοστασίας τῶν Κεφαλλήνων καὶ Ζακυνθίων ἱεραρχῶν Ἱερεμίου καὶ Σεραφεὶμ ὧν μέμνηται Παναγιώτης Χιώτης (2), τὸ δὲ εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ προνομίου τῶν Φιλαδελφείας ἱεραρχῶν «καὶ αὐτοὺς τῆς τε Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας τοὺς ἐπισκόπους» (3), χειροτονεῖν· ἐπὶ τούτοις δ' ὁ Ἰωάννης Καρυοφύλλης προστίθεται «ἀδιόρθωτον ἔοικε τὸ ἐπιπολάζον ἤδη τῇ ἐκκλησίᾳ κακόν».

Τὸ δημοσιευόμενον σημείωμα περὶ τοῦ γεγονότος κατὰ τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου, ἐξ οὗ μανθάνομεν τὴν ἀλήθειαν, ἀντέγραψα ἐκ

(1) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 32.

(2) Παναγιώτου Χιώτου Ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα Ἑπτανήσου, (ἐν Ζακύνθῳ, 1888, εἰς 8ον) τόμ. Ϛος, σελ. 145-6.

(3) Βελούδου Ἰωάννου Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ. Ἱστορικὸν ὑπόμνημα ἔκδ. βα, (ἐν Βενετίᾳ, 1893, εἰς 8ον), σελ. 77-75.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῆς ἐν Βρεττανικοῦ μουσείου βιβλιοθήκῃ συλλογῆς Additional ὑπ' ἀριθμῷ 8232.

Ἐκ δὲ τῆς ἄλλης ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς γίγνεται δῆλον, ὅτι τὸ κοινὸν τῶν Θεσσαλονικέων διεφέρετο, καὶ ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς κακῶς ἤκουσαν τὸν παρὰ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Προύσης τὸ πέμπτον πατριαρχοῦντος τιμηθέντα Ἀσάνην· ὅθεν ἔγραψαν τὰ περὶ τούτου παραπονούμενοι τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ, ὅς ἀπήντησεν αὐτοῖς καὶ ἅμα τε παρῄνει εἰς ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην· ὁ μνημονευόμενος Ἀσάνης ἐστὶ πιθανῶς ὁ «Ἄσσανος Λάσκαρις Θεσσαλονικεὺς ἰατροφιλοσόφος, εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς διαλέκτου, ἀκροατὴς τῶν ἐν Παταυίῳ σοφῶν» (1).

Ὁ δὲ Θεσσαλονικέων ἱεράρχης πρὸς ὃν οἱ Θεσσαλονικεῖς διεφέροντο, ὃν ὁ Ἰωάννης Καρυοφύλλης λέγει ὄντα «ἄνδρα μεμετρημένον, ζῶντα κατὰ λόγον, μετριάζοντα πρὸς πάντα, φέροντα ἴχνη τοῦ μεγάλου χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης», ἐκαλεῖτο Νεόφυτος Δαμαλᾶς ἀνὴρ Χῖος, ἀπὸ πρωτοσυγκέλλου δὲ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔτει ͵αχπῳ μηνὸς Ἰουλίου ἑβδόμῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο μητροπολίτης Θεσσαλονικέων (2). Ὁ Νεόφυτος καθείρχθη ἐν κατέργῳ παρὰ τῶν Ὀσμανιδῶν, πιθανῶς ἕνεκα τῶν διαφορῶν τοῦ κοινοῦ τῶν Θεσσαλονικέων καὶ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ ἔτους ͵αχπζου ἤχθη ἀπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης μετὰ τοῦ Ὀσμανιδῶν στόλου εἰς Κωνσταντινούπολιν (3). Σημείωμα κείμενον ἐπὶ χειρογράφου τεύχους ἀποκειμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ μονῆς τῶν Βλαταίων λέγει περὶ τῆς Νεοφύτου καθαιρέσεως τάδε «† μηνὶ Αὐγούστῳ κη ἰνδικτιῶνος ι' ἔβαλαν τὸν μητροπολίτην τῆς πολιτείας ταύτης εἰς τὸν γουλᾶν, καὶ εἰς τὰς κε' τοῦ Νοεμβρίου ἐδιαβάστησαν γράμματα πατριαρχικὰ καὶ τῆς βασιλείας ὁρισμὸς νὰ εἶναι μαζήλης ἤγουν ἔξω τῆς ἐπαρχίας· καὶ ἐχειροτονήθη ὁ κὺρ Μεθόδιος ἀντ' αὐτοῦ τὸν Φευρουάριον κατὰ ͵αχπζ' ἰνδικτιῶνος ι'» (4).

(1) Βενδότη Γεωργίου Προσθήκη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, (ἐν Βιέννῃ, ͵αψϞέ, εἰς 4ον), τόμ. Δος, σελ. 145.

(2) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 26.

(3) Ζερλέντου Περικλέους Γ. Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου Ἐφημερίδες, σελ. 36.

(4) Π. Ν. Παπαγεωργίου Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ μονὴ τῶν Βλαταίων καὶ τὰ μετόχια

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μιχαὴλ Λέκιεν ἡμαρτημένως ἀποδίδωσι τὸ γεγονὸς ἔτει ͵αχϞδῳ γράφων τοιάδε «Anno 1694 Thessalonicae episcopatum gessit Neophytus qui post triennium a Turcis ejectus ad triremes dammatus est» (1). Ἐὰν ὁ Νεόφυτος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, καὶ μὴ ἄλλος τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διεδέξατο αὐτὸν εἰς τὴν Θεσσαλονικέων ἐκκλησίαν, συνυπέγραψε δυσὶ γράμμασι ἐπὶ πατριάρχου Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσης γεγονότα μηνὶ Φεβρουαρίῳ τοῦ ἔτους ͵αχπηου, διότι τὸ ἐν αὐτοῖς ἑνδέκατον ἔτος τῆς Ϟαης ἰνδικτιῶνος προσπίπτει κατὰ τὸ ἔτος ͵αχπηον· καὶ ἐν ἄλλῳ συνυπέγραψε γράμματι ἐπὶ πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης περὶ τοῦ αὐτοῦ νεωτερίσαντος ἀρχιεπισκόπου Σιναίου γεγονότι μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τοῦ ἔτους ͵αχπηου, κατὰ τὸ ἐν τῷ γράμματι κείμενον δωδέκατον ἔτος τῆς Ϟβας ἰνδικτιῶνος (2). Ἄνθιμος Ἀλεξούδης τίθεται τὴν Νεοφύτου ἀρχιερατείαν ἔτεσι ͵αχπ-͵αχπή (3).

Περὶ τοῦ λουθηροκαλβινόφρονος Καρυοφύλλη, καὶ οὗ συνεγράψατο αἱρετικοῦ βιβλιαρίου, καὶ τῆς τούτου ἀναιρέσεως παρὰ τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου καὶ ποῦ γῆς κατέστρεψε τὸν βίον.

Ὁ αἱρετικὸς οὗτος Καρυοφύλλης ἦν ἄρχων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· ἦν ὅμως ἐκπεπτωκὼς εἰς τὰ θολερὰ νάματα τῆς καλβινικῆς αἱρέσεως. Αἰτήσει οὖν τινὸς Κωνσταντίνου Κανтακουζηνοῦ καὶ στολνίκου τῆς αὐθεντίας Οὐγγροβραχίας συνεγράψατο βιβλιάριόν τι ζητήματά τινα περιέχον περὶ τῆς θείας προνοίας γέμοντα πάσης καλβινικῆς φρενοβλαβείας καὶ εἰς ἄκρον ἀντικείμενα τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· ὅπερ βιβλιάριον τύποις ἐκ-

αὐτῆς, ἐν K. Krumbacher Byzantinische Zeitschritf, (Leipzig, 1889, in 8o) B. VIII, S. 406.

(1) Le Quien Mich. Oriens Christianus in quator patriarchatus digestus, (Parisii, 1740, in fol.), tom. I, col. 66.

(2) Νεοκλέους Παύλου Τὸ κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ· σελ. 67-72, 73 77, 78-87· καὶ Τὰ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ἐπίσημα ἔγγραφα, σελ. 73-79.

(3) Χρονολογικοὶ κατάλογοι τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων κατ᾽ ἐπαρχίας, ἐν Νεολόγῳ ἔτει ΚΕῳ, 21 Ὀκτωβρίου 1890, ἀριθμῷ 6369.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δοὺς ἐν τῇ πανεκλάμπρῳ μητροπόλει τῆς Οὐγγροβλαχίας Βουκουρεστίῳ διένειμέ τισι τῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτῷ τῷ πατριάρχῃ. Ἦν δὲ τότε πατριάρχης ὁ ἀπὸ Προύσης Καλλίνικος. Εἷς δέ τις τῶν λαβόντων ἀρχιερέων φέρων ἓν ἐξ αὐτῶν ἔδειξε τῷ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ, ἀνδρὶ σοφωτάτῳ εἴς τε τὰ περὶ τῆς πίστεως καὶ τὸν ζῆλον τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ πάντας πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερβάλλοντι· ὅστις διελθὼν ἀκριβῶς τὸ ῥηθὲν βιβλιάριον καὶ διαγνοὺς τὴν ἐν αὐτῷ κακοδοξίαν, ὑπό τε τοῦ διαπύρου ζήλου ἐκθερμανθεὶς κινεῖται πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου θρησκείας καὶ ἀναίρεσιν τοῦ διαληφθέντος αἱρετικοῦ βιβλιαρίου. Ἦν δὲ τηνικαῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ πολὺς ἔν τε σοφίᾳ καὶ συνέσει καὶ ὀρθοδοξίᾳ, ὁ ἐξ Ἀπορρήτων καὶ μέγας διερμηνευτὴς τῆς κραταιᾶς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν κύριος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος· συγκροτεῖται τοίνυν σύνοδος πληρεστάτη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ παρουσίᾳ τοῦ τότε πατριαρχοῦντος κυρίου Καλλινίκου, τοῦ τε σοφωτάτου κυρίου Δοσιθέου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν ἐνδημούντων ἐγκρίτων ἀρχιερέων καὶ πάντων τῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κληρικῶν καὶ προενεχθὲν τὸ κακόφρον ἐκεῖνο βιβλιάριον μετὰ πολλῆς ἐρεύνης καὶ ἀκριβοῦς βασάνου ἀπηλέγχθη αἱρετικὸν αὐτό τε καὶ ὁ τοῦτο γραψάμενος Καρυοφύλλης· ἀποκηρύττεται οὖν καὶ τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλεται τό τε βιβλιάριον καὶ ὁ συγγραφεὺς ὡς αἱρετικὸς καὶ καλβινόφρων. Ὁ δὲ καλὸς Καρυοφύλλης ἐν μηδενὶ θέμενος τάς τε ἀρὰς καὶ τὸ ἀνάθεμα, αἷς καθυποβέβλητο, ἐν τῇ ἑπομένῃ κοινῇ ἑορτασίμῳ — ἦν δὲ Κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας, ὡς λέγεται, ἥτις καὶ ἐκ τοῦ συμβάντος ὠνομάσθη Κυριακὴ τῆς γρονθοδοξίας· — τῶν χριστιανῶν συνελεύσει ἐν τῇ κατὰ τὸ πατριαρχεῖον μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ συνεκκλησιάσας ἑαυτὸν κατέλαβεν ὅνπερ πρὸ τῶν ἀρῶν ἔτυχε τόπον. Τότε ὁ Ἱεροσολύμων (ἔτυχε γὰρ τότε συλλειτουργῶν) ζήλου πλησθεὶς λόγον στηλιτευτικὸν κατὰ τοῦ Καρυοφύλλη ἐξεφώνησεν, ἐν ᾧ τό τε βιβλιάριον καὶ τὸν συγγραφέα στηλιτεύσας καὶ ἀποκηρύξας καὶ ταῖς παλαμναιοτάταις ἀραῖς καθυποβαλὼν τῷ τῶν χριστιανῶν πλήθει ἀναθεματίσαι παρεκελεύετο καὶ τῆς ἐκκλησίας ὡς ἀποκήρυκτον ἐκβαλεῖν. Πρῶτος οὖν πάντων ὁ Μαυροκορδᾶτος Ἀλέξανδρος ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν πίστιν διαπύρου ζήλου ἐκθερμανθεὶς ἔλαβέ τε τοῦ τραχήλου τὸν Καρυοφύλλην καὶ ἐκ τοῦ στασιδίου αὐτὸν ἀπωθούμενος ἐδίωξε τῆς ἐκκλησίας, καίτοι γε οὐ χωρὶς τραυμάτων·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ γὰρ Καρυοφύλλης ἑλκόμενος παρὰ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ἀντῆρε χεῖρα
αὐτῷ· τὸ μέντοι πλῆθος τῶν περιστοιχούντων ὑπηρετῶν προφθάσαν-
τες καὶ αὐτὸς ὁ ἐξ Ἀπορρήτων οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐνέτεινε κονδύλους
ὥστε καὶ τραυματίαν αὐτὸν ἀποσείσασθαι, ὡς λέγεται. Οὕτως οὖν
Καρυοφύλλης τοῦ τε κληρικοῦ καταλόγου καὶ τοῦ χριστιανικοῦ συστή-
ματος, ναὶ μὴν καὶ τῆς τιμῆς ἐκπεσὼν καὶ περιφρονηθεὶς ὑπὸ παντὸ
μετάνοιαν δεῖν ἔγνω ἐφ' οἷς τε ἔπραξε καὶ ἐφ' οἷς συνεγράψατο ὑπο-
κριθῆναι· ὁμολογήσας οὖν ἑαυτὸν ὁμόφρονα τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησί
καὶ τὰ ταύτης ὀρθὰ δόγματα στέργειν ὑποκριθεὶς προσήχθη ἀναθε
ματι καθυποβάλλειν ἐπ' ἄμβωνος ἅπερ συνεγράψατο ἐν τῷ αἱρετικ
βιβλιαρίῳ· ἀλλὰ τῆς μὲν συγχωρήσεως ἔτυχε καὶ τῆς ἐπὶ τῷ ἀναθε-
ματι ἀθωώσεως, τῆς δ' αὖθις εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον ἐγκαταλέξεως οὐ
δαμῶς. Ὅθεν ἀποδρὰς ἐκ τῆς Κωνσταντίνου εἰς Βλαχίαν ᾤχετο. Ὁ
δὲ τηνικαῦτα τῆς Οὐγγροβλαχίας αὐθέντης Κωνσταντῖνος Βασσα-
ράβας βοεβόδας, καίτοι ὀρθοδοξότατος καὶ εὐσεβέστατος ὤν, ἀλλ
τῇ πολλῇ καλοκαγαθίᾳ καὶ τῇ πρὸς τοὺς σοφοὺς ἄνδρας κλίσει, ὡ
λέγεται, νικώμενος (εἰ δὲ δεῖ τἀληθέστερον εἰπεῖν ἄπειρος ὢν παιδεί
καὶ μὴ εἰδὼς τὴν ἐκείνου αἵρεσιν) περιθάλψεως αὐτὸν οὐ τῆς τυχού-
σης καὶ τιμῆς ἠξίωσε, τῷ τε πρώην Κωνσταντινουπόλεως Διονυσί
συνδιατρίβειν αὐτὸν ἐποίησεν ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ Ῥάδουλ βόδα ἐπ
λεγομένῃ, παρ' ᾧ φιλίας τε μεγίστης καὶ ὑπερασπίσεως διά τε τ
τῆς τύχης ὁμοιότητα καὶ τὴν τοῦ τόπου ταυτότητα μετέσχε. Συμβ
δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον εἰς Οὐγγροβλα-
χίαν παραγενέσθαι χάριν τῆς συνήθους τοῦ παναγίου Τάφου ἐλεημο-
σύνης, ὁ Καρυοφύλλης παλινῳδίαν ᾄσας καὶ ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδι
ἔμετον τὴν αὐτοῦ αἵρεσιν ἐπιστρέψας, δραξάμενος καιροῦ προσῆλ
τῷ Βασσαράβᾳ καὶ ἑαυτὸν μὲν πᾶσι τρόποις δικαιώσας, τοῦ δὲ Ἱερο-
σολύμων κατειπών, ὅσα ἦν αὐτῷ βουλομένῳ, ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἠδ
κημένον παρὰ τοῦ Ἱεροσολύμων· ἔνθέν τοι καὶ δικαιωθῆναι παρὰ τ
Βασσαράβα ἐζήτει. Ὁ δὲ προσκαλεσάμενος τὸν Ἱεροσολύμων ἀνή-
γειλεν αὐτῷ τὰ τοῦ Καρυοφύλλη, ἐδικαίου τε αὐτὸν καὶ τὴν ἐπ' αὐ
κρίσιν παράλογον ἔλεγεν· ὁ δὲ Ἱεροσολύμων τότε μὲν οὐδὲν ἀντειπε
τῇ δ' ἐπιούσῃ λειτουργήσας ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, λόγον κα
τοῦ Καρυοφύλλη ἐξεφώνησεν (οὗ ἡ ἀρχή· Πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα
ἐν ᾧ τόν τε Καρυοφύλλην καὶ τοὺς αὐτοῦ ὑπερασπίζοντας τῷ ἀνα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ματι αὖθις καθυπέβαλε. Δεινῶς οὖν διατεθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ Βασσαράβας αὐτοπροσώπῳ παρουσίᾳ διεμέμφετο τὸν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῷ πραχθέντι· ὁ δὲ ἄριστα ἀπολογούμενος ἔλεγεν, ὡς οἱ νόμοι εἰς τὰ τῆς Βλαχίας βουνὰ οὐκ ἐτέθησαν, μήτε παρὰ τῶν αὐθεντῶν τῆς Βλαχίας· ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὑπὸ βασιλέων καὶ συνόδων· εἴπερ οὖν ἔχει τι φάναι ὁ Καρυοφύλλης, ἀπέλθωμεν ἅμα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰπάτω· καὶ οὕτω τὸν Βασσαράβαν κατεσίγασε. Μετὰ δὲ ταῦτα διαβάντος τοῦ Δοσιθέου εἰς Μολδοβλαχίαν, ὁ Καρυοφύλλης μετεκλήθη εἰς τὰ ἐκεῖ δικαιωτήρια, ἔτι ὢν ἐν τῇ ἀσυγχωρησίᾳ καὶ ἀμετανοησίᾳ. Καὶ εἰς Βλαχίαν ἐλθὼν ἐν ἔτει αχϞγ' ἐψιθύριζε πάλιν τὴν αἵρεσιν καὶ ἦν πάντοτε ὅμοιος ἑαυτῷ· καὶ ἐν τούτοις παρεπέμφθη εἰς τὰ ἐκεῖσε δικαιωτήρια. (Δοσιθέου ἐν τῷ Καρυοφύλλη συντάγματι).

Μελετίῳ Χορτακέῳ καὶ ὑπερτίμῳ.

† Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε μητροπολῖτα Φιλαδελφείας καὶ πατέρων ἐμοὶ προσφιλέστατε, εἴη σου τὸ ἔνθεον σκῆνος ὑγιαῖνον καὶ πάσης ἐπηρείας ἀνώτερον.

Ὅσην χαρὰν τὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρὸς ἡμῖν προμνηστεύεται γράμματα, οὐ κάλαμος, οὐ γλῶττα, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τῆδε ὑπερκείμενος νοῦς ἐντυπῶσαί τε καὶ διατρανῶσαι καθ' ἑαυτὸν δύναται, οὐ μόνον ὅτι παρὰ σοφοῦ καὶ μετόχου κατὰ σπουδὴν ἀρετῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ παρ' εὐεργέτου, καὶ ἐς τὰ μάλιστα εὐνοοῦντος ἡμῖν· τῷ δὲ καὶ ὡς χρηστὰς τὰς ἐλπίδας παρεγγυᾶσθαι ἡμῖν περὶ τοῦ αὐτόθι διατρίβοντος ἡμετέρου υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, περὶ τῆς κατὰ σπουδὴν αὐτοῦ ἐπιδόσεως, πῶς δοκεῖς ἀναπτεροῦσθαί με, πάντων τῶν ἄλλων ἐξηπορημένου, ὅσα πρὸς τὴν καθ' ὑγίειαν εὐζωΐαν συντείνεται· ἀνθ' ὧν τί ἂν ἄλλο εὐξαίμεθα τῇ σῇ καλοκαγαθίᾳ ἢ ὅ τι ὁ τῶν ὄντως ἀγαθῶν ταμίας καὶ παροχεὺς προσεπεδαψιλεύσατο ἀπὸ τῶν ἀκενώτων αὐτοῦ θησαυρῶν, χάριτας ἀϊδίους, συντηρητικὰς μὲν ἐν τῷ τῇδε βίῳ καὶ παραστατικὰς τῶν κατ' ἀρετὴν ἐλλάμψεων, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ ἀνατατικὰς καὶ συνοπτικὰς τῆς θεοειδοῦς ἀπολαύσεως. Ὅσα γοῦν ὁ ἐμὸς υἱὸς παρασημειοῦται ἡμῖν τῆς σῆς ἐμμελείας καὶ ἐπιμελείας, ἀριθμόν, κατὰ τὸν Λυρικὸν ποιητήν, διεπέφευγε, καὶ τρόπον τινὰ τὸ ἐν τοῖς οὖσι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὴ ἄπειρον ἐνεργείᾳ εἶναι τοῦ φιλοσόφου διὰ πολλῶν ἀποδεικνυμένου ὡς πάσης αἰσθήσεως καὶ νοήσεως ἀπῳκισμένον, ἀναποδείκτως κα ὡς ὑπ' αἴσθησιν ὑποπῖπτον, ὃ καὶ μᾶλλον οἰκεῖον τῇ καθ' ἡμᾶς γνώ σει, εἰσάγει, καὶ ἐναργῶς ὑποτίθεται ἡ ἀπειρία τῶν κατ' αὐτὴν εὐερ γεσιῶν. Γένοιτο οὖν πολλὰ κἀγαθὰ τῇ χρηστῇ σου καὶ χρυσῇ προαι ρέσει, ὡς καὶ δεόμεθα, τῇ συνήθει φιλανθρωπίᾳ δὴ χρωμένῃ, τῆ αὐτῆς αὖθις προμηθείας ἀξιοῦν τοῦτον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παροτρύνει ἐπὶ μελέτῃ τῶν κατὰ μαθηματικὴν ἐπιστημῶν, ὧν ἡ μὲν περὶ τ συνεχές, ἐν θέσει ἀκίνητον καταγίνεται, ἡ δὲ περὶ τὸ συνεχὲς καὶ κι νητόν, ἡ δὲ περὶ τὸ διωρισμένον καθ' αὑτὸ θεωρούμενον, ἡ λοιπὴ δ περὶ τὸ ἐν σχέσει καὶ πρὸς ἄλλο. Αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἐπιστημῶν ὡς ἐξαίσιοί τε καὶ θαυμασίων ἐξαγγελτικαί, ἐνταῦθα ἀποσεμνύνοντα μᾶλλον τῶν ἄλλων. Πρόσθες ὅτι καὶ διὰ τὸ τῶν ἀποδείξεων ἀκριβὲ εἰς στάσιν καὶ ὅρον ἐξαίρετον τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, φυσικῆς φημ καὶ μεταφυσικῆς, ναὶ μὴν καὶ αὐτῆς τῆς ἰατρικῆς, μάλα συμβάλ λονται. Ἄγε δή, ὦ θεράπων Κυρίου, ἀναπλήρωσόν μοι τὰ τῆς ἐφέ σεως, καὶ προτρεπτικῶς μὴ κατόκνει καθάπτεσθαι τῆς τοῦ νέου του τουὶ περὶ τὰ τοιαῦτα προθυμίας, ὡς ἂν ἀπὸ τούτων πάντων κατὰ συμβεβηκὸς ἕν τι ὁλόκληρον ἀποτελεσθείη, ὡς εἶναι καὶ ὄν, καὶ ἑπο μένως ἀγαθόν. Ἔγνωσταί μοι καὶ τὰ τοῦ Κεφαλληνίας, ὅθεν ἠχθέσθη τῷ ἀτοπήματι, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἠχθέσθην ἐπὶ τῇ ἀνατροπῇ τοῦ ἐσάπαξ ἀπονεμηθέντος παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τῷ τῆς Φιλα- δελφείας κατὰ καιροὺς προϊσταμένῳ προνομίου· ἀλλ' ὡς οἶδεν ἡ σα φωτάτη σου κεφαλή, τὰ ἄτοπά εἰσι συνεπόμενα. Ἑνὸς δοθέντος μυρία ἕψεται· ἀδιόρθωτον ἔοικε τὸ ἐπιπολάζον ἤδη τῇ Ἐκκλη- σίᾳ κακόν. Ἀλλ' ἡ σὴ μὲν αἰδεσιμότης εἴη εὐδαιμονοῦσα ὅσα δυνατὸ εὐδαιμονῆσαι ἀνθρώπῳ, γραμμάτων δὲ τῶν παρ' αὐτῆς μὴ ἀπαξιοίη ἡμᾶς ἐκλιπαροῦντας τὸ θεῖον ὑπὲρ εὐζωίας αὐτῆς· ͵αχξδῳ, Μουνυ- χιῶνος δεκάτῃ ἱσταμένου.

† Τιμιώτατοι καὶ χρησιμώτατοι κληρικοὶ καὶ ἄρχοντες τῆς μητροπόλεως καὶ πολιτείας Θεσσαλονίκης καὶ ἐν Χρι στῷ ἀδελφοὶ ἀσπαζόμενος προσαγορεύω τὴν ὑμετέραν τιμιότητα, ἐκλιπαρῶν τὸ θεῖον διατηρεῖν ὑμᾶς ὑπερτέ- ρους ἐπηρείας ψυχικῆς καὶ σωματικῆς καὶ ἀνωτέρους

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καιρικῶν συμπτωμάτων καὶ τυχικῶν ῥευμάτων καὶ ἐντυχεῖν τὸ παρὸν ἐν θυμηδίᾳ ἀμεταπτώτῳ.

Ἔλαβον τὴν κοινὴν ὑμῶν ἐπιστολήν, ἔγνων τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ἐχάρην εἰς ὑπερβολὴν κατανοήσας ἐξ αὐτῆς τὴν εὐλάβειαν ἣν σώζετε πρὸς τὸν πανιερώτατον ἀρχιερέα ὑμῶν, ὅτι καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη του, καθὼς εἶναι εἰς ὑμᾶς γνωστὴ ἡ πολιτεία του, εἶναι ἄνθρωπος μετρημένος, ζῇ κατὰ λόγον, μετριάζει πρὸς πάντα, φέρει ἴχνη τοῦ μεγάλου χαρίσματος τῆς ἱερωσύνης, τοῦ ὄντως ὑπὲρ τὰς οὐρανίους ἀψῖδας ὑπερεκτεινομένου· ὅμως μοῦ ἐφάνη δυσχερὲς νὰ διαφέρεσθε πρὸς ἀλλήλους, ὄντες κοινωνοὶ τῆς αὐτῆς πατρίδος, τῆς αὐτῆς πολιτείας καὶ ἐξαιρέτως τῆς ἱερᾶς κοινωνίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δι' ἧς ἑνούμενοι ἀπαρτίζεσθε εἰς ἓν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ὑποτασσόμενοι τῷ Κυρίῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ, δι' ἧς καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν εὐσέβεια ὁμολογεῖται· ἀγαπήσωμεν γάρ, φησιν, ἀλλήλους ἡ ἱερὰ λειτουργία, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν. Ἐγώ, ἀδελφοί, οὔτε τὸν κὺρ Ἀσάνην ἐθεασάμην ποτὲ αὐτοψεί, οὔτε τὴν ὑμῶν τιμιότητα, ἀλλ' ὡς ὀφειλέτης ὢν τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης, ἥτις καὶ σύνδεσμος πίστεως λέγεται κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, παραινῶ ὑμᾶς ὡς ἀδελφοὺς τὴν εἰρήνην ἐγκολποῦσθαι καὶ τὴν ἀγάπην ἐνστερνίζεσθαι, ἥτις οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, πάντα στέγει, παρακελευόμεθα γὰρ μετὰ πάντων, εἰ δυνατόν, εἰρηνεύειν· ἡμεῖς ἔτι διατρίβοντες ἐν Ἀδριανοῦ, αὐτήκοοι ἐγενόμεθα τῶν λόγων τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου, ὅτι εἶχεν ὄρεξιν νὰ τιμήσῃ τὸν κὺρ Ἀσάνην, διὰ κάποια προτερήματα ὁποῦ ἔχει, καὶ ἡμεῖς ἐσυναινέσαμεν νὰ τελειωθῇ ἡ ἔφεσίς του· δεῖ γὰρ ὑπείκειν τῇ ὑπεροχῇ, οὕτω γὰρ ἀρεστὸν τῷ Θεῷ· ὅμως καθὼς ἐμάθαμεν ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς ὁποῦ ἦλθαν ἐκεῖθεν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται ὁ παναγιώτατος, καὶ τότε θέλομεν συνομιλήσει καὶ θέλομεν κοινολογήσει μετὰ τῆς παναγιότητός του καὶ ὅ τι ἂν φανῇ εὔλογον καὶ πρὸς ἀποπλήρωσιν τοῦ προστάγματος τοῦ παναγιωτάτου καὶ πρὸς μέθοδον εἰρήνης καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς ἀλλήλους τῆς ἐντιμότητος ὑμῶν, γενήσεται. Ταῦτα μὲν διὰ τοῦ παρόντος· ὁ δὲ παροχεὺς τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν εἰρήνην ἐν Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· αχπδ´ Ἰουλίου α´.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΛΟΥΚΑΡΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΑΞΕΛΙΟΝ ΟΞΕΝΣΤΙΕΡΝΑΝ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Γουσταῦος Ἀδόλφος ὁ Σουηκῶν βασιλεὺς μόλις ἀπὸ τοῦ ͵αχλ ἔτους ἀποβὰς εἰς Γερμανίαν ἀνεμίχθη ὑπὲρ τῶν Ἀναμορφωτῶν εἰς τ θρησκευτικὸν τριακονταετῆ πόλεμον· μετὰ δὲ θριάμβους ἀλλεπαλλ λους ἀεί ποτε νικητὴς καὶ ἀκαταμάχητος ἐπὶ διετίαν ὅλην μετὰ κατ πληκτικῆς ταχύτητος ἀνὰ τὴν Γερμανίαν ἐλαύνων ἔδωκε τροπὴν νέ εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἐξ οὗ πάντες ἠτένισαν πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὁ ἀοίδιμος δὲ πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλ Λούκαρις ἐκ τῶν περιστοιχούντων αὐτῶν χαλεπωτάτων κακῶν, παρήγαγεν ἡ Φράγκων ἐκκλησία, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν πρὸς το Ἀναμορφωτάς, παρ' ὧν ἤλπιζε βοήθειαν· καὶ δὴ ἔγραψε πρὸς τὸν ἔν δοξον τῶν Σουηκῶν βασιλέα Γουσταῦον Ἀδόλφον ἐπιστολὰς καὶ δῶ ρον ἔστειλε βίβλον χειρόγραφον διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέ σβεως τοῦ Γουσταύου, Παύλου Στρασβουργίου, ἣ σὺν ἄλλοις κ Ὑπόμνημα εἰς τὴν ἱερὰν βίβλον τοῦ Ἰὼβ περιεῖχε Μία τῶν ἐπιστο λῶν τοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα Γουσταῦον, γραφεῖσα μηνὸς Ἰου λίου ἑνδεκάτῃ τοῦ ἔτους ͵αχλβου, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Φρειδερίκου Συλ βουργίου (1), ἣν ἀνεδημοσίευσεν Ἰωάννης Βελούδης (2) καὶ Εὐδόξι Χουρμουζάκης (3).

Τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου καγκελλάριος καὶ μετὰ τὸν ἡρωϊκὸν θά νατον αὐτοῦ ἔξαρχος καὶ παραστάτης εἰς τοὺς πολέμους ἐγένετ Ἀξέλιος Ὀξενστιέρνας· πρὸς τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐπιστέλλονται αἱ δη

(1) Catalogus Graec. Biblioth. Vatican., (Francofurti, 1702, in 4ο), Pa II, p. 238.

(2) Χρυσόβουλλα καὶ γράμματα τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν ἀνήκοντα εἰς τοὺ Φιλαδελφείας μητροπολίτας, (ἐν Βενετίᾳ, 1893, εἰς 8ον), ἔκδ. βα, σελ. 35-38.

(3) Documente privitore la istoria Românilor, (Bucuresci, 1882, in 4ο) tom. IV, nο 528, p. 354.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μοσιευόμεναι δύο ἐν Λατινίδι γλώσσῃ γεγραμμέναι ἐπιστολαὶ τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ἀποκείμεναι ἐν τῷ ἐν Στοκόλμῃ, τῆς Σουηκῶν μητροπόλεως γραμματοφυλακίῳ, καὶ ὧν τὰ ἀντίγραφα ὀφείλω τῷ C. T. Odhner γραμματοφύλακι τοῦ βασιλικοῦ γραμματοφυλακίου.

Ὁ Κύριλλος Λούκαρις διὰ τῆς πρώτης τῶν ἐπιστολῶν γραφείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὸς Ἰουλίου πρώτῃ τοῦ ᾳχλβ^ου ἔτους, κατὰ τὴν τετάρτην αὐτοῦ πατριαρχίαν, γράφει πρὸς τὸν Ἀξέλιον Ὀξενστίερναν περὶ τῆς χειρογράφου βίβλου ἣν ἀπέστειλε δῶρον τῷ βασιλεῖ Γουσταύῳ, ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ κείμενον Ὑπόμνημα εἰς τὴν ἱερὰν τοῦ Ἰὼβ βίβλον «ἐπεὶ οὐκ ἔστι τετυπωμένον ἔστι περιζήτητον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἔσται καλὸν ἂν ὁ βασιλεὺς παρήγγελλεν εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ θεολόγους ὅπως ἀναγνώσωσι καὶ ἂν κρίνωσιν ἄξιον καὶ ὠφέλιμον τῇ ἐκκλησίᾳ ἵνα τυπωθῇ». Ἡ χειρόγραφος αὕτη βίβλος δὲν διεσώθη ἐν Σουηκίᾳ.

Ἡ δὲ ἑτέρα τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως ἐπιστολὴ γραφεῖσα καὶ αὕτη ἐπὶ τῆς τετάρτης αὐτοῦ πατριαρχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὸς Σεπτεμβρίου εἰκοστῇ τοῦ ᾳχλγ^ου ἔτους, ἐστὶ συλλυπητήριος ἐπιστολὴ πρὸς Ἀξέλιον Ὀξενστιέρναν διὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Γουσταύου· καὶ περιγράφει ἐν αὐτῇ διὰ βραχέων τὰ νεωτερίσματα τῶν Φράγκων πρὸς κατάληψιν τῶν ἁγίων Τόπων καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν δεινὰ τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ ἐν Παλαιστίνῃ θεοστιβεῖς χῶραι κατὰ μὲν τοὺς μέσους αἰῶνας ἐγένοντο εἰς τοὺς Φράγκους πρόφασις ἁρπαγῶν, δηώσεων καὶ σφετερισμῶν πρὸς βλάβην ἡμῶν, ἐπὶ δὲ τῶν Ὀσμανιδῶν αἰτίαι ῥαδιουργιῶν καὶ καταθλίψεων παρὰ τῶν διπλωματικῶν καὶ τῶν Φρατόρων, οἳ «ἕως μὲν ἡσυχίαν ἦγον, ἡσύχαζον καὶ οἱ πατριάρχαι (τῶν Ἱεροσολύμων), ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο ἐπὶ Γερμανοῦ κακουργεῖν, ἤρξαντο καὶ οἱ πατριάρχαι περιέρχεσθαι ὥσπερ πλανῆται, νυκτὸς καὶ ἡμέρας γῆν καὶ θάλασσαν περιάγοντες, καὶ ἀεὶ καταπιεζόμενοι ὑπὸ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ παγετοῦ τῆς νυκτός, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θηριομαχοῦντες μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δυτικῶν πρέσβεων καὶ ῥηγῶν, ἕλκονται εἰς κριτήρια, παρίστανται βασιλεῦσι καὶ ἡγεμονίαις ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν» (1).

(1) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, (ἐν Βουκουρεστίῳ, ᾳψιέ, εἰς φύλ.), σελ. 1184.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νεκτάριος δὲ καὶ Δωσίθεος οἱ πατριάρχαι τῶν Ἱεροσολύμων διὰ μακρῶν διηγοῦνται ὡς κάλλιστα καὶ ἀκριβέστατα τοὺς ἐπὶ ἔτη εἴκοσιν ἀγῶνας τοῦ πρὸ αὐτῶν πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Θεοφάνους πρὸς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Φράτορας, περὶ τῶν ἁγίων Τόπων, καὶ τέλος τὴν τοῦ Θεοφάνους λαμπρὰν κατ' αὐτῶν νίκην, καὶ τὴν διὰ χατ-σεριφίου παραχώρησιν τοῖς ἡμετέροις τῶν ἁγίων Τόπων παρὰ τοῦ σουλτάνου Μουράτου τοῦ Ἀχμέτου ἔτει ‚αχλεῳ, ἀντὶ τῆς ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀποδόσεως, εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τέμενος τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτου τοῦ Μουράτου, φλωρίων Ἑνετικῶν τετρακοσίων (1). Ταύτῃ δὲ τῇ τοῦ Θεοφάνους λαμπρᾷ νίκῃ συνετέλεσε καὶ ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος Λούκαρις (2).

Ill:me et Exc:me D. Cancellarie Domine Colendissime.

Cum redeat hinc prudentissimus orator Sacrae Regiae Majestatis Sfeciae Paulus Stra[s]burgk, gaudeo quod mihi sit data occasio ad Exc:am Vestram Ill:man scribendi atque eam amice salutandi· satis enim ex voce multorum constat nobis de Christianiss:a et Sapientiss:a sua persona, quae sit digna ut ab omnibus colatur et revereatur nec non ut lumen mundi admiretur· et quia nos ex iis sumus, qui amant et obsequuntur fideles amicos Christi et veritatis evangelicae promotores, non possumus quim eodem affectu Exc:am Vestram Illustr:-mam in sinceritate compellemus per breves istas syllabas, una significantes quod Sacrae Regiae Majestati Sfeciae misi librum manuscriptum qui continent p[ræter] alia expositionem in Job, quae cum non sit impre[ssa], admodum in Oriente

(1) Νεκταρίου τοῦ Ἱεροσολύμων Πρὸς τὰς προσκομισθείσας θέσεις παρὰ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Φρατόρων διὰ Πέτρου τοῦ αὐτῶν μαΐστορος περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἀντίρρησις, (ἐν Γιασίῳ, ‚αχπϐ', εἰς 4ον), σελ. 217-221. Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σελ. 1187-1188· καὶ Παλαμᾶ Γρηγορίου Ἱεροσολυμιὰς ἤτοι ἐπίτιμος ἱστορία τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, (ἐν Ἱεροσολύμοις, ‚αωξε', εἰς 4ον), σελ. υψα'-φϐ'.

(2) Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σελ. 1174· καὶ Παλαμᾶ Γρηγορίου Ἱεροσολυμιὰς ἤτοι ἐπίτιμος ἱστορία τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, σελ. φ'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

desideratur, et esset bonum - - - [si] sua Sacra Regia Majestas mandasset suis th[eologis] ut librum reviderent, et si dignum et utilem ec[clesiae] judicarent, dare operam ut imprimatur rem gratam sentiet Oriens noster. In literis ad Sacram R. M. nec saltem de libro mentionem facio, nisi quod Ill:mum D. Paulum Strasburgk alloquutus sim, sed Excellentiæ Vestrae Ill:mæ explico, ut sua prudentia dignetur, quod et videtur expediens terminare.

In gloriam Domini N. Jesu Christi et memoriam sempiternam celeberrimi et gloriosi Hominis Serenissimi et Christianissimi magni regis Gustavi ista breviter habuimus, et pro fine a Domino Jesu Christi precamur Exc:ae V. Ill:mae longos annos omnemque felicitatem.

Dat[um] Constantinopoli 1/11 Juli 1632.

Exc:ae V:ae Ill:mae et magnificentissimae amicus et servus in Domino.

Cyrillus Patriarcha Constantinopolitanus.

Illustrissimo et Excellentissimo Domino, Domino Axelio Oxenstierna, Sacrae Regiae M:tis Regnorumque Sueciae Senatori et Magno Cancellario, ad exercitum in Germania Legato summo etc. etc. Domino observandissimo post humilem meorum servitiorum commendationem etc.

Primae nostrae litterae ad Excellentiam Vestram Ill:mam directae per Ill:mum Paulum Strassburg aliud argumentum continebat, quandoquidem in vivis ad huc erat Christi Domini miles insignis et suae sanct[ae] [Eccle]siae defensor, Gloriosissimae memoriae Rex Sueciae [Gu]stavus. Presentes, quae ab eodem latore por[ri]gentur, consolationem a vobis offerunt Excellentiae Vestrae Ill:mae propter obitum felicissimum ejusdem [regis], qui etsi secundum adversariorum opinionem, mor[tuus] esse teneatur, quia nobiscum non est, at si veritati et non umbrae credimus, certi debemus esse, meliori vita frui

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

defunctum Gustavum Corona dignissima a suo Rege Christo Domino in coelis ob sua merita decoratum. Non est ergo ut pro absentia Gustavi quod Vestra Excellentia Ill:ma neque quis alter eorum qui bene affecti ei fuerint, maestitia, afficiatur, cum jam ipse in culmen optatum gloriae, ob quam tot exantlavit labores, Beatus pervenerit, et nobis in hac vita laudum suarum series et facinorum memoria presentem offert, maxime cum hinc recedens sua optime disposuerit et ordinarit, dummodo caduci saeculi conditionem unam metam habere mortem Rex prudentissimus non ignorans reliquit Excellentiam Vestram Ill:mam in laboribus successorem, in arduis bellorum difficultatibus superandis legatum, in administratione regnorum suorum commissarium, et participem in gloria· quae omnia per Dei gratiam prospere atque feliciter cedere magna cum nostra laetitia audimus et posthac speramus Deum omnipotentem, per vestram operam omnipotenti brachio fultam, supercilium hostis depositurum et libertatem Christianae Reipub[licae] largiturum, donec electorum Ecclesia possit Dominum in pace et tranquilitate laudare, id quod ex animo optamus et profundis suspiriis a Domino Jesu Christo petere non desistimus. Habent et Graeci hoc tempore in hac aula Othomanica cum D. D. Papistis non bellum, sed litem celebrem et maximi momenti, ob praesepium in quo natus est Dominus· quaerimus nos libere posse Locum Sanctum visitare, intrare et exire prout libertas Christiana postulat, sine obstaculo, neminem molestantes, neminem Christianorum a suo devotione excludentes· quaerunt ipsi Graecos prorsus excludere tanquam a propria possessione et peculiari patrimonio asseruntque nemini licere sine permissu ipsorum ad Locum Sanctum illum accedere, ob protensiones nescio quas habent, ut dicunt, multi Principes Christiani. Causa fuit disputata et quoniam hic multi Judices sunt, leges non sunt, et pro legibus servit arbitrium, optima industria usi Domini Papistae tentarunt nummariam constiture [litem] quam vincit, quis dat, alio modo animos [judi]cum seducere, quam subor-

λείπ[ει] μία σελ[ίς]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
0070000051046